

החברותא

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 213 בס"ד ערש"ק פרי' לך-לך י"א חשון תשס"ד

פצצנים יקרים

ויאמר ה' אל אברם לך לך וכו'. (י"ב, א) בפרשת נח מקדימים שהיה צדיק תמים ואלו אצל אברהם לא נזכר שהיה צדיק ירא אלקים להורות שהבחירה בו לא תופר ולא תתבטל ולעולם יהיו זרע ישראל קודש ואע"פ שחטא ישראל הוא.

לך לך (י"ב, א) לעצמיותך, אין האדם נדרש לעשות למעלה מכוחותיו אבל נדרש להשיג מה שבאפשרותו להשיג. (הרב א. ח.)

לך לך (י"ב, א) כל יהודי צריך לילך אל עצמו אל שרשו כי זוהי כל התכלית. (רבי אהרן (השני) מקרלין)
אשר אראך (י"ב, א) פרש"י לא גילה לו הארץ מיד כדי לחכמה בעיניו וכו', מוסיף בעל השפת אמת פשוט כי זה עצמו בחינת ארץ ישראל להבטל בכל החושים והרצונות רק לרצון השי"ת כמ"ש לך לך מארצך וכו'.

והיה ברכה (י"ב, ב) לא נאמר והיה מברך כי למי שיש בו ממדותיו של הקב"ה אברהם אבינו ע"ה עין טובה נפש שפלה ורוח נמוכה הברכה ממילא מצויה אצלו, היא שוכנת בו ובקרב וזהו והיה ברכה - אתה במדותיך ובכל מהותך תהיה הברכה. (חדושי הרי"ם)

ואברהם מברכיך וכו'. (י"ב, ג) מה שהבטיחו הקב"ה כל כך הבטחות נראה כי היה להגדיל הנסיון לראות אם יהיה הליכתו בעבור השכל. ובאמת כתיב וילך אברם כאשר דבר אליו ה', שלא הלך רק לעשות רצון הבורא יתברך.

וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לום (י"ב, ד) ... כשאדם מישראל מתחיל לקיים מצוה כאשר דבר אליו ה', מיד "וילך עמו לום", נוקט אליו הבעל דבר ומשיאו לדבר אחר, העצה אם השמאל ואימינה ואם הימין ואשמאלה, להתרחק ממנו כמפתחי קשת.

איתא במד"ר (ל', יא) החילוק בין נח לאברהם נח היה צדיק כאמנותו בלי שום השגה עיונית והיה תמים במעשיו והשי"ת האיר לו, אבל אברהם בן שלש שנים הכיר את בוראו והיה הולך וגדל בדעה בינה והשכל, ואחר כל זה היה תמים במעשיו שהיא האמונה לבר.

וילך למסעיו (י"ג, ד) היה הולך ולן באכסניות שלן בהם בהליכתו למצרים (רש"י) נרמז בזה מדת ההסתפקות. כי כשהלך למצרים בימי הרעב היה עני ובודאי לא לן באכסניות מפוארים, ובשוכו אך שהיה כבד בכסף ובוהב, לן באותן האכסניות עצמן.

ואנשי סדום רעים וחמאים לה' מאד (י"ג, יג) ביחזקאל (ט"ז, ט"ט) מובא שאנשי סדום היו לקויים במדת החסד שיד עני ואביון לא החזיקה, ואילו התורה מתארת אותם כרעים וחמאים לה' מאד. מכאן שמדת החסד ויראת ה' באים כאחד, ואם היו לקוים במדת החסד ממילא הם לקוים גם ביראת ה'.

ומלכי צדק מלך שלם הוציא להם ויין (י"ד, י"ה) מלכי צדק הוציא להם ויין ולימד שאפשר לאכול ולשתות ויין ויחד עם זאת להיות כהן לה', להעלות הגשמיים למדרגה גבוהה כאמרת הבעש"ט בכל דרכיך דעה, היינו שבכל דבר אפשר לעבוד את ה' אפילו באכילה ושתיה.

ויוצא אותו החוצה (ט"ז, א) פרש"י הגביהו למעלה מהכוכבים. השי"ת הגביה את אברהם אבינו מעל לכל מזל ומטע אף כי לפי טבעו לא היה ראוי להעמיד בן, העלהו הבורא מעל למטע ומעל למזל, ועל כך אמר לו כה יהיה זרעך - אף בניך יהיו כך, גם הם יהיו למעלה מן המזל והנהגתם תהיה חוץ מדרך הטבע כי אם בהשגחה פרטית בדרך נס, כפי שאמרו חז"ל אין מזל לישראל.

הבט נא השמימה וספור הכוכבים כה יהיה זרעך (ט"ז, ה) הכוכבים רק מלמטה נראים קטנים אבל למעלה הם גדולים מאד, כה יהיה זרעך - כך ישראל, בארץ הם קטנים ושפלים אבל למעלה בשמים הם חשובים וגדולים מאד. (רבי חיים מצאנז זיע"א)

ואנכי עפר ואפר (י"ח, כ"ז) אע"ה אמר אפר, ומשה רבנו ע"ה אמר ונתנו למה דוד המלך ע"ה אמר אנכי תולעת כי המה אמרו באמת.

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

213

2

שיחת הרא"ש ז"ל א' ח' פא"פ ק"ש"ל, נכתב ע"י הר"פ א"פ פ"שאל"ה.

השפחה והבן

ההתעלות של בני ישראל ממ"ט שערי טומאה שלהם. אדרבה למרות היותם שקועים במ"ט שערי טומאה בכל זאת הגיעו לדרגה שראו את יד ה' אשר בכח זה האמינו בה' ובמשה עבדו.

בפועל לא התעלו ממ"ט שערי הטומאה שלהם עד שעת מתן תורה בהיותם בחר חורב.

אפשר להביא לכם ראייה לדברים האמורים ממה שחז"ל דורשים על הפסוק (שמות טו ב) זה א-לי ואנוהו וכו', ודרשו חז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי בנבואתו (רש"י -

מקורו במכילתא שם). לכאורה צריכים להבין מה מחדשים לנו חז"ל באמרם שראתה שפחה על הים יותר ממה שראה יחזקאל בן בוזי בנבואתו, איזה הבדל יש בין שתי ראיות אלו, אלא ששפחה

מרמו על משהו שפל ונבזה והרמו שבני ישראל ראו את יד ה' הגדולה ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף כשהם בבחינת "שפחה" מפני שהגורם

לראות את ה' ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף לא באה מתוך גדלותם הלא הם היו שקועים במ"ט שערי טומאה. ורק מחמת האהבת השי"ת את בני ישראל ומחמת הבטחתו לאבות

הקדושים כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזב. הקב"ה צמצם את עצמו צמצום אחר צמצום כדי להקרין את מציאות האלוקות בתוך מציאות

השפל של בני האדם השקועים בתוך טומאתם. כך שבני ישראל למרות הגלוי הגדול ביותר שנפתחו ארובות השמים וראו את כסא הכבוד

ואמרו: זה א-לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו. עדיין במציאותם העצמי היו בבחינת שפחה שהיא דרגה ירודה ובזויה. לעומת זאת יחזקאל בן בוזי עלה והתעלה במעלות הקדושה והטהרה עד כדי כך שאפילו בהיותו בחוץ לארץ מקום

בברית בן הבתרים אמר הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה (בראשית ט"ו ג). בפועל לא היו במצרים רק מאתים ועשר שנים, כי מאה ותשעים שנה של גלות עשו אבותינו בארץ ישראל (עיין רש"י שם). ואם לא היה המחלוקת בין בני יעקב היו יכולים לעבור את כל ארבע מאות השנים בתור שנים של גלות אף שלא היו יורדים למצרים כלל.

בגלל המחלוקת של יוסף ואחיו נגרמה מכירת יוסף, ומכירת יוסף גרמה ירידת בני ישראל למצרים ושקעו שם בטומאה עמוקה מאד.

הקב"ה השוכן אתם בתוך טומאתם היה צריך לצמצם את עצמו צמצום אחר צמצום בכדי להקרין את מציאות האלוקות בתוך מציאות האדם השוכן עמוק עמוק בתוך הטומאה.

עבודה זו היתה קשה מאד והיו זקוקים להרבה הרבה שנים כמנין "רדו" - 210 שנה. המנין "רדו" מלשון ירידה מרמו שהשי"ת הוריד את עצמו לתוך מציאות בני ישראל במקום בו הם נמצאים.

אם בני ישראל היו מחזיקים מעמד בהיותם במצרים ולא היו שוקעים במ"ט שערי טומאה לא היה צריך הקב"ה לרדת כל כך לעומק הקליפות.

אבל מאחר ובני ישראל לא רק שגרמו את עצם ירידת מצרים דרך מכירת יוסף, אלא שעוד הוסיפו ירידות נוספות עד ששקעו במ"ט שערי טומאה הצריכו את הקדושה לעשות עבודה קשה שבעתיים להוריד את עצמו בבחינת "רדו"

כדי שיוכל לשכון בתוך טומאת בני ישראל. לאחר העבודה הקשה של הירידה בתוך טומאת בני ישראל ביחד עם המכות שהמצרים קבלו הגיעו בני ישראל לאיזה השגה כמו שכתוב בקריעת ים סוף: וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים - ויאמינו בה' ובמשה עבדו. אמנם ראייה והכרה זו לא באה בכח

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

213
א

המשך מעמ' קודש

שצמצם את עצמך בתוך טומאות בני ישראל כמו שהשי"ת צמצם את עצמו כשירדו בני ישראל ושקעו במ"ט שערי טומאה. לכך כתוב בלשון "רד" רמו לבחינת "רדו" כמו שהקב"ה צמצם את עצמו, כך שמשא רבינו יצמצם את עצמו בתוך טומאת בני ישראל.

והנה בעצם משה רבינו לא היה חייב לרדת מהר סיני בגלל חטא העגל מפני שהגיע לדרגה גדולה של דבקות בורא. עד כדי כך שהקב"ה בקש משה רבינו שיניח לו שיחרה אפו על בני ישראל ואכלם ר"ל. ויעשה אותו לגוי גדול. כלומר שממשה יתחילו למנות את זרע ישראל. אלא שמשא רבינו לא הניח למחשבה זו לחזור. ומיד בקש רחמים על בני ישראל וגילה נכוונות לרדת מההר מפני שהיה לו ברור שכל גדלותו אינו משל עצמו אלא משל בני ישראל ואם בני ישראל בירידה אף הוא בירידה.

מאז ועד עתה ההתפשטות של משה בכל דור. כך שבכל דור נמצאים אותם הצדיקים שעלו והתעלו בזכות ובכח עם ישראל והם מצמצמים עצמם ויורדים בתוך טומאת בני ישראל לעוררם ולחוקם לתקן את מה שפגמו ולהוציאם מטומאתם שנטמאו ע"י חטא העגל שבכל דור עד שיתוקנו כל הפגמים ויתגדל ויתקדש שמים רבה

בהזדמנות אחרת אמר הרא"ש זצ"ל: בעם ישראל יש קשר מענין בין העמך למנהיגי הדור. לדוגמא מה שמשא רבינו זכה לדרגה הגדולה במעמד הר סיני ולדבר עם הקב"ה פה אל פה היה בזכות כלל ישראל. מאידך זכו בני ישראל לקבלת התורה בזכות משה רבינו ע"ה באמרם אל משה: דבר אתה עמנו ונשמעה (שם כ טו) נמצא שיש גלגל החזור בין עם ישראל למנהיגי העם.

בזוי בנבואתו אך ראיה זו לא באה מחמת גדלותם אלא מחמת הצורך להוציאם ממצרים מהר מאד כדי שלא ישקעו ח"ו בתוך שער החמישים של הטומאה. ולכן התאמץ מאד השי"ת לרדת בתוך טומאות בני ישראל עמוק עמוק כדי להאיר שם נצוץ של קדושה וכן עשה את הניסים ואת הנפלאות במצרים ובקריעת ים סוף כדי ששניהם ביחד ישאירו את הרושם על בני ישראל שיאמינו בה' ובמשה עבדו על אף שהן בעצמם נשארו במצב של "שפחה". כנ"ל. כשיצאו בני ישראל ממצרים עדיין היו בבחינת "שפחה" מחמת שהיו עדיין שקועים במ"ט שערי טומאה אך במשך המ"ט ימים מאז יציאת מצרים ועד מתן תורה העלה השי"ת את בני ישראל דרגה אחר דרגה עד שיצאו מבחינת "שפחה" ונכנסו לבחינת "בן". ולאחר שנכשלו בחטא העגל חזרו להיות שוב בדרגת "שפחה".

כשחטאו בני ישראל אמר הקב"ה למשה רבינו (שם לב ז) "לך רד כי שחת עמך וכו'" ודרשו חז"ל לך רד מגדולתך כי כל הגדולה שלך לא באה אלא בשביל בני ישראל. הגדולה הזאת שהיה למשה רבינו באה מהגדולה שהיו לבני ישראל שעלו והתעלו במשך מ"ט ימים והגיעו להשגה הגדולה של מ"ט שערי קדושה ובנכוונות לקבל התורה באמרם (שם כד ז): כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע, וכששמעו אנכי ולא יהיה פרח נשמתו והגיעו לבטול המוחלט. בכל זאת מאחר שחטאו בחטא העגל וחזרו להיות שוב במדרגת "שפחה", ואז נאמר למשה רבינו לך רד מגדולתך כי שחת עמך.

הכוונה באמרו לך רד כי שחת עמך. הוא מפני שבשעה שבני ישראל חטאו בעגל נשאר עדיין משה רבינו במדרגתו העללית כמו שהיה בשעה שקבל את התורה והמצוות במשך כל ה-40 יום. הקב"ה אמר למשה לך רד מגדולתך כדי

- א. הקפיד ביותר להניח ליד מטתו מים לנטילת ידים שחרית.
- ב. נוהר והורה לומר קרבנות וקטורת לפני תפלת שחרית ומנחה.
- ג. היה זהיר מאוד ללכת למקוה כל יום ואם התאחר היה הולך למקוה גם אחרי התפלה.
- ד. הרא"ש הרבה באמירת תהלים לפעמים היה מספיק לגמור כמה פעמים את כל התהלים ביום אחד. גם עודד את החברים להרבות באמירת תהלים
- ה. בברכת המוציא היה מחזר אחר המלח לטבול פתו בו ולא הסתפק בטבילת הפת במאכל שיש בו מלח.
- ו. בברכת המזון היה מקפיד להסתיר את הסכין בו חתך את הלחם ואם היו על השלחן כמה סכינים היה מסיר אותם לגמרי מהשלחן.
- ז. כשהש"ץ אומר ברכו - ברוך ה' המבורך לעולם ועד לפני קריא"ש (שחרית וערבית) וברכותיה היה עונה אמן וכן אחר ברכת המזון ברוך שאכלנו משלו וכו' ולא נחשב כהפסק בין העונה לברכה.
- ח. הרא"ש היה נוהג לעלות להר ציון בכל יום ששי ולומר שם תהלים. הרא"ש לא הקפיד להכנס לאולם הסמוך לקבר, אדרבה כאשר התאפשר מחמת מזג האוויר היה מעדיף לומר תהלים במגרש שלפני הכניסה לבנייני הר ציון בצד הדרומי. באמרו ששם קרובים יותר לקבר דוד המלך (הקבור במחילות).
- ט. עבודה מיוחדת היו רואים אצל הרא"ש בשירי הקודש הודאות ובקשות. היה מסוגל לשיר זמר אחד כמה שעות הן בהיותו בביתו והן ביציאות המאורגנות בשדה ובמקומות קדושים ואמר כי שירות ותשבחות חשובות כמו אמירת תהלים.
- י. הרא"ש היה מכין בעצמו את נרות השבת מישר את הפתילים ומהבהבם. (היה מבקש שלא יפריעו לו).
- יא. ליל ש"ק אחרי סעודת השבת היה קורא שנים מקרא ואחד תרגום, ולא היה מפסיק בדבור עד גמר הקריאה. לעת הצורך היה מפסיק ברמזיה, מאידך לא היה מקפיד בטעימה כלשהי בין פרשה לפרשה.
- יב. במוצש"ק היה הרא"ש נוהר לומר ויתן לך אחר ההבדלה והזמירות והפיזטים הנלוים.
- יג. היה מקפיד ביותר על סעודת מלוה מלכה, והיה מקפיד שיהיו נרות דולקים ושלחן ערוך. לאחר תחילת האכילה היה אומר: דא היא סעודתא דדוד מלכא משיחא וכו'.

שהשמחה במעונם

הרי"ר משה קלירס ומשפ' להולדת הנכד
הרי"ר שמואל קלירס ומשפ' להולדת הנין
הרי"ר אלימלך וסרמן ומשפ' לאירוס' הבת
הרי"ר בני כץ ומשפ' לאירוס' הבן
הרי"ר שאול שניצר ומשפ' להולדת הבת
הרי"ר שרגא שניצר ומשפ' להולדת הנכדה
הרי"ר ישעי' קרויס ומשפ' להולדת הנכדה
הרי"ר דוד קלר ומשפ' להולדת הבת
הרי"ר בן ציון קלר ומשפ' להולדת הנכדה

ה"ל ע"י

משרכת ותברותא
רח שני 3

02-5829688 ☎

02-5325477 פקס:

ת.ד. 5080

ירושלים 91050